

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Smrt v komunikaci pedagogických pracovníků a rodičů s dětmi předškolního věku

Autor práce: Kristýna Belšanová

Obor studia: Pedagogika volného času

Posudek vypracoval: Doc. Daniel Heider, Ph.D.

Datum: 10. 5. 2023

Práce Kristýny Belšanové „Smrt v komunikaci pedagogických pracovníků a rodičů s dětmi předškolního věku“ se věnuje faktu smrti jakožto komunikovanému rodičem a pedagogem dítěti předškolního věku. Práce se dělí na část teoretickou, a část praktickou. V části teoretické se autorka věnuje pojmu smrti, a to sice tak, jak je chápán dětmi, a jak dospělými; zabývá se kulturní podmíněností vnímání smrti; probírá možnosti komunikace s dětmi o smrti; a ukazuje, jak se lze rozloučit se zesnulým. Část praktická si klade za cíl zjistit, jak komunikují s dětmi o smrti rodiče a učitelé v mateřské školce. Autorka vychází z poměrně negativní hypotézy, podle které tato komunikace „vážne“, ať již z důvodu nekompetence anebo „ochrany“ dítěte, podle které by dítě mělo být jakékoli negativní zkušenosti smrti blízkého člověka pokud možno uchráněno. Bakalářská práce dospívá k potěšujícímu zjištění, že „většina respondentů si myslí, že komunikace s dětmi na toto téma je důležitá a mluvit s dětmi na téma smrti by se mělo jak v domácnostech, tak i v prostředí mateřských škol a je dle nich vhodné o tématu mluvit dříve, než smrt potká někoho blízkého dítěti, především v případě, kdy se dítě na tematiku smrti začne samo ptát“ (str. 30).

Téma, které souvisí s odvěkým „memento mori“, jež si autorka zvolila, je důležité, a je potřeba si ho klást znovu a znovu. Jedině tak může žít člověk autenticky, a nevyhýbat se, jak říká Martin Heidegger, své nejvlastnější a nezastupitelné možnosti. Práce je napsána velice jasně a čtivě, výjimečně s některými překlepy. Dotazník i práce celkově jsou jasně strukturovány. Je z ní patrná autorčina silná osobní motivace.

Jakožto vyučující nikoli v oblasti pedagogiky, ale filosofie mám k práci jen jednu, nicméně, domnívám se, že závažnou připomínku. Práci zcela schází filosofický rozměr, po kterém zvolené téma přímo „volá“. Tuto absenci vnímáme jak v části teoretické, tak části praktické. V části koncept smrti autorka vůbec nezmiňuje filosofickou problematičnost pojmu smrti. Definice „ukončení biologických funkcí“ těla samo o sobě nestačí. Pomineme-li fakt, že zmrazením lidského těla mohou být ukončeny (byť ne trvale) biologické funkce člověka, které později mohou být „nastartovány“, je zřejmé, že zcela jinak bude vypadat pojem smrti pro substančního dualistu, a zcela jinak pro fyzikalistu či materialistu. I v rámci materialistického pohledu bude existovat škála různých pohledů na smrt. Podle některých fakt smrti bude jasným ukazatelem absurdity života, pro jiné zase bude tím, co jediné bude dávat našemu životu smysl. Pro některé materialisty, jako byl např. Epikúros, se nás dokonce smrt netýká, protože pokud jsme, smrt, je-li smrt, již nejsme. V práci o těchto různých možnostech a pozicích není ani slovo. Tato filosofická diferenciací nám schází také v části praktické. Pokud by tyto životní „světonázory“ dotazník zohlednil, pravděpodobně by se ukázalo, že ochota, kompetence a odvaha hovořit o těchto tématech s malými dětmi se bude lišit např. u osob, kteří jsou buď křesťané anebo jejichž filosofie jim říká, že smrt dává životu smysl. Na námitku, že se práce přece týká dětí předškolního věku lze

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

odpovědět, jak tvrdil již Karl Jaspers, že již čtyř a pětileté děti vlastně filosofují, když se ptají, proč se věci mají tak tak.

Z důvodu absence tohoto filosofického rozměru navrhuji práci hodnotit známkou „velmi dobře“. Současně jsme si vědom, že má perspektiva je vnější, a že vznáším na práci nárok, který nemusí být oboru vlastní.

Doc. Daniel Heider, Ph.D.